

MLADEN PAVIČIĆ (SZERK.):
SZLOVÉN IRODALMI ANTOLOGIA III. Budapest: Balassi Kiadó.
 2009. 232 pp.

A szlovén irodalmi antológia újabb kötete az előző, a közelmúltban megjelent két könyv folytatása. Az első kötet, amelyet Bajzek Mária, Lukács István és Mladen Pavičić szerkesztett, a szlovén irodalmat a kezdetektől a XIX. század végéig mutatja be. A második kötet Lukács István és Mladen Pavičić szerkesztésében a XX. század első felének irodalmát tárja elénk. A XX. század második felét kétkötetnyi szemelvény fogja képviselni. E soros kiadvány első kötete látott most napvilágot. A két kötet közötti határt a hatvanas évekbeli úgynevezett „neoavantgárd” vagy „hipermodernizmus” mentén vonták meg. Az első rész tizennégy olyan szerzőt tartalmaz, akik e jelenség előtt léptek a szlovén irodalom színpadára, a második kötet elején a három, kanonikusan legfontosabb „neoavantgardista” (vagy „hipermodernista”) szerző művei állnak – Rudi Šeligo prózája, Dušan Jovanović drámája és Tomaž Šalamun lírája. A művek sorrendjét – hasonlóan az előző két kötethez – itt is a szerzők születési dátuma határozza meg.

A harmadik könyv első kötetének legrégebbi szövege valószínűleg Lojze Krakar *Ifjúság útja* című verse, amely egyetlenként a második világháború utáni szocialista realista esztétikát képviseli. Jó ötletnek tartom ezt az irodalmi jelenséget is bemutatni a diákoknak, hiszen egyetemistáknak szánt antológiáról van szó, s ez a vers erre kiválóan alkalmas. Az úgynevezett szociális vagy társadalmi realizmust, amely a harmincas évek elején uralkodó irányzat volt a szlovén irodalomban, majd az ötvenes években lassanként adta át

vezető helyét az újabb törekvéseknek, ebben a kötetben Ivan Potrč *Parasztok között* című regényrészlete mutatja be. Ez a regény az említett irányzat utolsó fontosabb darabja, ugyanakkor az első szlovén erotikus regény.

A társadalmilag elkötelezett irodalmat az ötvenes években intimebb hangú írásmód váltotta fel. Ezt a irodalmi irányt az antológiában elsősorban Ivan Minatti legismertebb versei képviselik. Az ötvenes évek második felében a kortárs európai modernizmusnak egyre erősebb hatása volt a szlovén irodalomra. A modernista regény jellegzetes vonásai jelen vannak a Dominik Smole *Fekete napok és fehér nap* című regényéből vett szemelvényben, és a kilencvenes évek elejéig Szlovéniában a szélesebb olvasóközönség számára ismeretlen emigráns író, Zorko Simčič 1957-ben Buenos Airesben kiadott *Ember a fal két oldalán* című regényében, amelynek egy részletét szintén olvashatjuk az antológiában. A kötetben szereplő első szerző, Jože Udovič is kevéssé ismert a szlovén olvasóközönség számára. Az antológiában nem szereplő két másik szerzővel, Ada Škerl-lel és Cene Vipotnikkal együtt Udovič azok közé a szerzők közé tartozik, akik írásművészetükkel nem követtek egyetlen, sem elődeik által kitaposott, sem megdöbbentően újszerű irodalmi utat sem. Janez Menart költészete egy másik pólust képvisel: realista hangvételű, olykor ironikus verseivel maradandó nyomot hagyott a háború utáni szlovén költészetben. Az ötvenes évek vége felé az újabb nemzedék képviselői nemegyszer abszurdnak láttatták az ábrázolt világot. Ez a vízió nemcsak az akkor aktuális nyugati irodalmi irányzatok, hanem saját háborús és háború utáni élményeik kifejeződése, Dane Zajc antológiánkban szereplő versei pedig e

világézés legreprezentatívabb példái. Gregor Strniša költészete az emberi lét kérdéseit egyrészt kozmikus, másrészt mitológiai dimenzióba emeli, és az általa használt versforma (négy soros versszakok, asszonáns verssorok) is a huszadik század második felének egyik legeredetibb szlovén költőjévé avatja.

Mivel a válogatás a huszadik század tízes, húszas és harmincas éveiben született szerzők életművét öleli fel, a könyvben publikált művek a huszadik század második felének csaknem teljes egészét reprezentálják. Ennek legjobb példája Kajetan Kovič versei, amelyek poétikájában az erőteljes személyesség mellett tükröződik a korszak szlovén lírájának fejlődése is, hiszen egy fél évszázad alatt születtek. Ugyanígy említhetnénk Venó Taufer itt szereplő két versét is, amelyeket ebben az időszakban a közép-európai térség két legszörnyűbb tragédiája, az ötvenhatos magyar felkelés és a kilencvenes évek eleji vukovári tragédia emlékének ajánlott a szerző.

Végül említsük meg a huszadik század drámai pillanatainak három hiteles tanúját, Boris Pahort, Vitomil Zupant és Lojze Kovačičot. A háború kataklizmáját és az azt követő szocializmus korszakát, amely korántsem volt olyan idilli, mint amilyennek saját magát hirdette, mindhárman személyes tapasztalatként élték meg. Az autentikus élettapasztalattal hitelesített általános emberi problematika e szerzők (különösen Kovačič és Pahor) prózájában Európa-szerte jelentős visszhangra talált.

Az antológia az egyetemistáknak jóval több mint ajánlott olvasmány, ám kétségtelenül érdekes lehet azoknak az olvasóknak is, akiknek az irodalom csupán kellemes időtöltést jelent, hiszen olyan műveket tartalmaz, amelyek témája, üzenete és nem utolsósorban

esztétikai minősége mindenki számára vonzó lehet.

Peter Svetina

*Alpen-Adria-Universität Klagenfurt
Peter.Svetina@uni-klu.ac.at*

**POROČILO Z DNEVOV MAKSA
PLETERŠNIKA: IZZIVI SODOB-
NEGA SLOVENSKEGA SLOVARO-
PISJA.** Pišcece, 13. in 14. 9. 2010

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, Društvo za varovanje maternega jezika in kulturne dediščine Maksa Pleteršnika ter Strokovni odbor Maksa Pleteršnika so 13. in 14. 9. 2010 pripravili tradicionalni septembrski znanstveni sestanek *Dnevi Maksa Pleteršnika*. Po šestih strokovnih srečanjih (prvo je bilo leta 1994) je bilo letošnje posvečeno aktualnim vprašanjem slovenskega slovaropisja – *Izzivi sodobnega slovenskega slovaropisja*.

V Pišecah, rojstnem kraju Maksa Pleteršnika (3. 12. 1840–13. 9. 1923), se je dvodnevna sestanka udeležilo 38 slovenskih in uglednih tujih strokovnjakov jezikoslovcev (12 iz tujine – Poljske, Nemčije, Danske, Madžarske, Makedonije, Južnoafriške republike).

Kot cilje znanstvenega simpozija je Marko Jesenšek, vodja simpozija, navedel razmišljanje o semantični klasifikaciji in leksikografiji, strokovnem izrazju in obvestilnosti sodobnega pravopisnega slovarja, slovaropisni problematiki etimoloških slovarjev, slovenskih narečnih slovarjih, zgodovinskih slovarjih. Pri tem gre za (1) vprašanja, ki so povezana s posodobitvijo že obstoječih